

RÅDETS DIREKTIV 97/80/EG

av den 15 december 1997

om bevisbörda vid mål om könsdiskriminering

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av avtalet om socialpolitik fogat till protokollet (nr 14) om socialpolitik fogat till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 2.2 i detta avtal,

med beaktande av kommissionens förslag⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽²⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 189c i fördraget, i samarbete med Europaparlamentet⁽³⁾, och

med beaktande av följande:

- (1) På grundval av protokollet om socialpolitik som är fogat till fördraget har medlemsstaterna, med undantag av Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, (nedan kallade "medlemsstaterna"), vilka önskar genomföra 1989 års sociala stadga, slutit ett avtal om socialpolitik.
- (2) I gemenskapens stadga om arbetstagarens grundläggande sociala rättigheter erkänns vikten av att bekämpa alla former av diskriminering, särskilt diskriminering på grundval av kön, hudfärg, ras, åsikter eller övertygelse.
- (3) I punkt 16 i gemenskapens stadga om arbetstagarens grundläggande sociala rättigheter föreskrivs det när det gäller likabehandling av kvinnor och män bl.a. att en större insats skall göras för att säkerställa att principen om jämställdhet mellan kvinnor och män tillämpas, särskilt när det gäller tillgång till anställning samt lön, arbetsvillkor, social trygghet, utbildning, yrkesutbildning och karriärmöjligheter.
- (4) I enlighet med artikel 3.2 i avtalet om socialpolitik har kommissionen samrått med arbetsmarknadens parter på gemenskapsnivå om den möjliga inriktningen av en gemenskapsåtgärd när det gäller bevisbördan vid mål om könsdiskriminering.

(5) Kommissionen ansåg efter detta samråd att en gemenskapsåtgärd borde vidtas och samrådde på nytt med arbetsmarknadens parter om innehållet i det planerade förslaget, i enlighet med artikel 3.3 i det nämnda avtalet. Arbetsmarknadens parter avgav ett yttrande till kommissionen.

(6) Efter det andra samrådet har arbetsmarknadens parter inte meddelat kommissionen att de önskar inleda det förfarande som kan leda till ett avtal i enlighet med artikel 4 i det nämnda avtalet.

(7) Enligt artikel 1 i avtalet har gemenskapen och medlemsstaterna satt upp som mål att bl.a. förbättra levnads- och arbetsvillkoren. En effektiv tillämpning av principen om likabehandling av kvinnor och män bidrar till uppnåendet av detta mål.

(8) Principen om likabehandling fastställs i artikel 119 i fördraget och i rådets direktiv 75/117/EEG av den 10 februari 1975 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män⁽⁴⁾ samt i rådets direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor⁽⁵⁾.

(9) Rådets direktiv 92/85/EEG av den 19 oktober 1992 om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar (tionde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)⁽⁶⁾ bidrar också till en effektiv tillämpning av principen om likabehandling av kvinnor och män. Det direktivet får inte stå i strid med de ovan nämnda direktiven om likabehandling. De arbetstagare som omfattas av det direktivet bör också omfattas av ändringen av reglerna om bevisbördan.

⁽¹⁾ EGT C 332, 7.11.1996, s. 11, och EGT C 185, 18.6.1997, s. 21.

⁽²⁾ EGT C 133, 28.4.1997, s. 34.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 10 april 1997 (EGT C 132, 28.4.1997, s. 215), rådets gemensamma ståndpunkt av den 24 juli 1997 (EGT C 307, 8.10.1997, s. 6) och Europaparlamentets beslut av den 6 november 1997 (EGT L 358, 24.11.1997).

⁽⁴⁾ EGT L 45, 19.2.1975, s. 19.

⁽⁵⁾ EGT L 39, 14.2.1976, s. 40.

⁽⁶⁾ EGT L 348, 28.11.1992, s. 1.

- (10) Rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS⁽¹⁾, är också grundat på principen om likabehandling av kvinnor och män.
- (11) Hänvisningarna till "rättegång" och "domstol" täcker förfaringsätt genom vilka tvister kan bli föremål för utredning och beslut vid oberoende organ som kan meddela beslut som är bindande för parterna i sådana tvister.
- (12) Med "utomrättsliga förfaranden" avses särskilt förfaranden som förlikning och medling.
- (13) Bedömningen av fakta som ger anledning att anta att det har förekommit direkt eller indirekt diskriminering är en fråga för de nationella domstolarna eller någon annan behörig instans i enlighet med nationell rätt och/eller praxis.
- (14) Medlemsstaterna har möjlighet att på alla stadier av förfarandet införa bevisregler som är fördelaktigare för käranden.
- (15) Det är nödvändigt att ta hänsyn till särdragen i vissa medlemsstaters rättssystem, bl.a. när man kan dra den slutsatsen att diskriminering har skett om svaranden inte kan övertyga rätten eller den behöriga myndigheten om att principen om likabehandling inte har överträtts.
- (16) Medlemsstaterna kan underlåta att tillämpa reglerna om bevisbörda på sådana förfaranden där det åligger domstolen eller den behöriga instansen att utreda fakta i målet. De förfaranden som avses är sådana där käranden inte behöver bevisa de fakta som det åligger domstolen eller den behöriga instansen att utreda.
- (17) Käranden kan berövas alla faktiska möjligheter att göra principen om likabehandling gällande inför de nationella domstolarna om framläggandet av bevis för en uppenbar diskriminering inte skulle få till följd att svaranden får bevisbördan för att dennes handlande inte är diskriminerande.
- (18) Europeiska gemenskapernas domstol har därför förklarat att reglerna om bevisbördan skall ändras när det föreligger ett *prima facie*-fall av diskriminering och att det för en effektiv tillämpning av principen om likabehandling i sådana fall krävs att bevisbördan övergår till svaranden.

- (19) Det är ännu svårare att bevisa indirekt diskriminering. Det är därför viktigt att indirekt diskriminering definieras.
- (20) Den eftersträfvade lämpliga omfördelningen av bevisbördan har inte uppnåtts i tillräcklig utsträckning i samtliga medlemsstater, och detta mål måste därför uppnås på gemenskapsnivå, i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 3b i fördraget och proportionalitetsprincipen. Detta direktiv begränsas till att fastställa de nödvändiga minimiåtgärderna och går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att säkerställa större effektivitet i de åtgärder som medlemsstaterna vidtar i enlighet med principen om likabehandling, för att alla personer som anser sig kränkta genom att principen om likabehandling inte har tillämpats på dem skall kunna göra sina rättigheter gällande vid rättegång efter att eventuellt ha vänt sig till andra behöriga instanser.

Artikel 2

Definitioner

1. I detta direktiv avses med principen om likabehandling att ingen som helst diskriminering får ske på grundval av kön, varken direkt eller indirekt.
2. Enligt den princip om likabehandling som anges i punkt 1 föreligger indirekt diskriminering när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringsätt missgynnar en väsentligt större andel personer av det ena könet, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet är lämplig(t) och nödvändig(t) och kan motiveras med objektiva faktorer som inte har samband med personernas kön.

Artikel 3

Räckvidd

1. Detta direktiv skall omfatta
 - a) de förhållanden som avses i artikel 119 i fördraget och i direktiven 75/117/EEG, 76/207/EEG och i den mån det förekommer könsdiskriminering, 92/85/EEG och 96/34/EG,

⁽¹⁾ EGT L 145, 19.6.1996, s. 4.

b) alla civila eller administrativa förfaranden inom den offentliga eller den privata sektorn vilka innebär att talan kan föras enligt nationell rätt för att bestämmelserna i punkt a skall tillämpas, med undantag av utomrättsliga förfaranden av frivillig art eller som föreskrivs i nationell rätt.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på straffrättsliga förfaranden, om inte medlemsstaterna beslutar det.

Artikel 4

Bevisbörda

1. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina nationella rättssystem vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det, när personer, som anser sig kränkta genom att principen om likabehandling inte har tillämpats på dem, inför domstol eller annan behörig instans lägger fram fakta som ger anledning att anta det har förekommit direkt eller indirekt diskriminering, skall åligga svaranden att bevisa att det inte föreligger något brott mot principen om likabehandling.

2. Detta direktiv skall inte förhindra att medlemsstaterna inför bevisregler som är fördelaktigare för kändanden.

3. Medlemsstaterna kan avstå från att tillämpa punkt 1 på förfaranden där det åligger domstolen eller den behöriga instansen att utreda fakta i målet.

Artikel 5

Information

Medlemsstaterna skall se till att samtliga berörda personer på alla lämpliga sätt informeras om de åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv samt om de bestämmelser som redan gäller.

Artikel 6

Bevarande av skyddsnivån

Genomförandet av bestämmelserna i detta direktiv skall under inga omständigheter vara en tillräcklig motivering för att sänka den allmänna skyddsnivån för arbetstagare

på det område som omfattas av direktivet, utan att detta påverkar medlemsstaternas rätt att med hänsyn till en förändrad situation införa lagar och andra författningar som skiljer sig från dem som gäller när detta direktiv anmäls, under förutsättning att direktivets minimikrav uppfylls.

Artikel 7

Genomförande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 2001. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Medlemsstaterna skall senast två år efter dagen för genomförandet av detta direktiv till kommissionen överlämna all den information den behöver för att kunna avfatta en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 december 1997.

På rådets vägnar

J.-C. JUNCKER

Ordförande